

Evropské mody

časopis ku pěstování mody a odborných vědomostí : organ česko-slovanských mužských krejčí v Čechách, na Moravě a ve Slezsku

15. 3. 1893.

Europska moda

časopis za njegovanje mode i stručnog znanja: organ češko-slavenskih muških krojača u Češkoj, Moravskoj i Šleskoj

15. 3. 1893.

Dama - državna doktorica

Bohuslava Keck rođena je 18. marta 1854. u Češkoj i prva je Čehinja s diplomom medicinskog fakulteta. Dolaskom u Mostar 1893. godine ističe se svojim znanjem, a 1896. godine dobiva stalni posao. Piše medicinske članke koji izlaze u raznim časopisima, između ostalih i u mostarskom *Osvitu*. U vrijeme svog boravka u Mostaru, pomagala je pojedincima na opismenjavanju stanovništva.

Od 1900. godine radi kao profesor na Višoj djevojačkoj školi u Mostaru. Vrhunac karijere dosegla je 1898. godine, kada je liječila 1127 pacijenata (57% žena, 31% djevojčica, 12% dječaka).

Prva je počela savjetovati građane Mostara i upozoravati ih na posebno opaku bolest tuberkulozu. Međutim, nije ostala samo na savjetovanjima i objavljivanju članaka, nego je oštro zamjerala nadležnim organima na propustima koji ne omogućuju razvoj i primjenu moderne medicine. U listu *Osvit* iz 1905., u seriji od četrdeset nastavaka, ona upozorava sugrađane na potrebu higijenskog stanovanja, odijevanja, dječjeg odgoja, izbora zvanja, način njege bolesnika, kao i potrebu redovitog kupanja i dezinfekcije.

Ponukana pojavljivanjem brojnih slučajeva tuberkuloze, već sljedeće godine objavljuje seriju priloga pod naslovom „*O tuberkulozi pluća te o načinu kako se ima ista suzbiti.*”

Nakon osamnaest godina plodnog rada, dr. Bohuslava Keck napušta Mostar i vraća se u rodnu Češku. Zbog zdravstvenih problema izazvanih dijabetesom umire 17. oktobra 1911. (knjiga Domaći stranci)

U Mostaru, gradu u okupiranim zemaljama, stanovništvo je većinom muhamedansko. Budući da žene Muhamedovih sljedbenika ne dopuštaju liječnicima da ih posjećuju, a mnoge radije podlegnu teškim bolestima, austrijska vlada je odlučila da mjesto liječnika u Mostaru popuni liječnicom. A to je postala je Dr. B. Kecková, koja je stekla zvanje doktora na Univerzitetu u Švicarskoj. Ona je prva liječnica u Austriji, a mi možemo biti polaskani što je Čehinja. Gospođica je časopisu “Ladě” poslala pismo o svom putu na radno mjesto, koje bi moglo biti zanimljivo našim čitaocima, pa ga zato objavljujemo.

...

Mostar, Hercegovina. Obećala sam da ću povremeno iz Mostara, gdje radim, izvještavati "Ladě" o svojim liječničkim aktivnostima.

Iz Praga sam prvo otišla za Beč, da bih se predstavila krugovima koji donose odluke.

U Beču sam bila vrlo ljubazno primljena od strane Njegove Ekselencije gospodina ministra Kallaya, kao i od Generalnog konzula i Zdravstvenog vijeća.

Putovanje vozom ne mogu smatrati baš najboljim. Vozila sam se preko Mađarske pola dana do Sarajeva i izdržala sam, osobito noću, sibirsku zimu.

Vožnja sa zaleđenim staklima bila je prilično monotona.

U Bosanskom Brodu je postalo toplije i prvi put sam se kroz prozor vagona mogla diviti veličanstvenim planinama kroz koje prolazi željeznica.

U Sarajevu sam se predstavila Zemaljskom poglavaru Nj. E. baronu Appelu, starom jednookom generalu Nj. E. baronu Kučeri i Zdravstvenom vijeću, koji su me svi izvanredno ljubazno primili. Ovdje mi je saopštena iznenađujuća vijest da je dr. Hayerova početkom januara podnijela zahtjev za otpuštanje iz liječničke prakse.

U Sarajevu, tu već uočavam da sam na Orijentu. Među službenicima, po hodnicima i predsobljima, vidim i domaće ljude, u civilu s fesom na glavi, a Nijemac vodi strašnu bitku s hrvatskim ili srpskim (jezik je isti, samo srpski jezik koristi ćirilicu). Možda je čudno, ali na bizaran način izgleda da obje strane uživaju u tome.

Popodne sam razgledala stari grad, ukrašen novim zgradama, posebno onima koje je sagradila vlada, gimnazijom, školama, kasarnama, željezničkom stanicom, novim mostom itd., koje se ističu svojim lijepim uređenjem.

Iznad grada se uzdiže kula s koje se pruža veličanstven pogled na grad s brojnim džamijama (turskim bogomoljama) s čijih visokih tornjeva hodža 5 puta dnevno poziva vjernike na molitvu. Šteta što je magla koja je pala, pokvarila pogled na okolinu.

Vlada je ovdje sagradila novu tursku gimnaziju, spojenu s internatom, koji je dobro namješten; profesori i studenti žive u toj zgradi. U gradu vidimo mnoge, i nove i stare, drvene turske kuće, čiji prozori s rešetkama na ženskim odajama pokazuju gdje radoznale muške oči ne smiju prići. Otvorena trgovina, bazar, koji nudi svašta za kupnju, u šarenilu narodnih nošnji, turskih i srpskih, pokrivena turkinje, razna kola, mali konji sa zvonima, koji na leđima nose toware razne robe, te najobičnija vreva i buka, sve to čini neobičan utisak na došljake.

Posjetila sam i žensko tursko kupatilo, kao i veliki bazen za kupanje.

Iz Sarajeva sam za jedan dan došla u Mostar, gdje sam sretno stigla 11. januara. Cijela željeznička pruga prolazi kroz dva lanca planina, koje su veličanstvene; međutim, njihova stjenovitost, ogoljenost i razlomljenost stvara vrlo tužan i sjetan utisak. Tužan prizor oživljava nekoliko vrlo lijepih vodopada. Kakva suprotnost švicarskim Alpama; tamo opet živa aktivnost i bujan život, ovdje tišina, pusta, tužna.

U Bosanskom Brodu, Sarajevu i Mostaru vojni inspektori su mi tražili propusnicu. Svi novi pristigli moraju biti provjereni. Nisam imala pojma da i ovdje to moram, ali nakon što sam rekla svoje ime i svrhu puta, odmah sam propuštena. U Mostaru, na stanici, su im najavili da ću doći.

Drugi dan po dolasku predstavila sam se vladinom predstavniku baronu Benku, kotarskom poglavaru Togláru i turskom gradskom načelniku Ibrahim-begu Kapetanoviću. Svugdje sam lijepo primljena, a vladini krugovi izlaze mi u svemu u susret, s najvećom spremnošću. Sutradan me turski gradonačelnik upoznao sa svojom ženom, vrlo lijepom i ljupkom damom, kao i sa ženama uglednih turskih i srpskih ličnosti. Postavljanje na dužnost je obavljeno 13. januara, uz prisutnost vladinih dužnosnika i turskog gradonačelnika, potpuno jednostavno i mirno.

Predana mi je vojna bluza s tri zvjezdice. Prije postavljenja predstavljena sam turskom vjerskom poglavaru muftiji Ali-efendiji, najvišem srpskom duhovniku, vladiki i biskupu.

Svi, a osobito prva dvojica, toplo su mi zahvaljivali što sam došla liječiti njihove žene i kćeri, koje bi radije umrle nego pozvale liječnika - liječeći se samo uobičajenim kućnim lijekovima.

Dužna sam liječiti domaće žene, uglavnom turkinje i srpkinje, a na zahtjev i bolesnice u mjesnoj bolnici, kao i vršiti inspeksijska putovanja po naseljima i kotarima koje mi vlada odredi. Svi putni troškovi su mi pokriveni. U Mostaru uživam ista prava kao i ostali liječnici i na izričitu molbu kotarskog liječnika sudjelujem u sjednicama zdravstvenog povjerenstva, koje se odvijaju u prisustvu vladinog zastupnika, gradskog načelnika, vijećnika i drugih doktora. Čitatoce "Ladě" zasigurno će obradovati vijest da sam za kratko vrijeme, od 14 dana, uspijela steći povjerenje turskih i srpskih žena. Već imam

nekoliko žena na liječenju, a među njima su najvažnije, žena turskog muftije Ali-fendije, dvije žene bogatih turskih begova i kćeri uglednog kadije (turskog suca). Već sam dobila darove od svojih pacijenatica, većinom su to ručni radovi. Bijele vezene marame, čiji su uglovi ukrašeni zlatnim ornamentima, dar su turskih nevjesta svojim mladoženjama prije vjenčanja; zlatom vezeni peškir, kadifa, baršun, bogato ukrašene i zlatom vezene papuče, a od žene Karabega (beg - grofovska titula) zlatni porodični prsten ukrašen biserima.

Žene su ovdje prostodušne, bez ikakvog obrazovanja, ali poštene i vjerno slijede svaki savjet i recept.

Kako to izgleda u haremu? – Među bogatim begovima velika je raskoš, ljepota, žene su čisto zlato, dukati i biseri – među siromasima vidimo prostotu, nedostatke kao što je to i kod nas. Mostar je pravi stari turski grad.

Detaljniji opis šaljem kasnije.

Dr. B. Kecková, državni liječnik u Mostaru.